

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26 stycznia 2023 r. , znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. odmówił J. K. prawa do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze , ponieważ nie udokumentował on co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywanej przed 1 stycznia 2009 r. wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

/decyzja k.10 plik I akt ZUS/

W dniu 9 lutego 2023 r. J. K. złożył odwołanie od ww. decyzji wnosząc o przyznanie rekompensaty. W uzasadnieniu odwołania wnioskodawca wskazał ,że jego praca polegała na utrzymaniu w należytym stanie maszyn – urządzeń oraz sprzętu technicznego na wszystkich oddziałach produkcyjnych zakładu pracy.

/odwołanie k.3 – 5/

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie. W treści odpowiedzi wskazano ,że do pracy w warunkach szczególnych zaliczono wnioskodawcy okres od 28 marca 1979 r. do 15 lutego 1993 r. w (...) Zakładach Radiowych (...) , a tym samym wnioskodawca legitymuje się stażem pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 12 lat , 3 miesięcy i 23 dni.

/odpowiedź na odwołanie k.13 – 14/

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca J. K. urodził się (...)

/okoliczność bezsporna/

Decyzją z dnia 26 stycznia 2023 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. przyznał J. K. emeryturę od dnia 10 stycznia 2023 r. tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego.

/decyzja k.8 – 9 odwrót plik I akt ZUS/

Zaskarżoną decyzją z dnia 26 stycznia 2023 r. , znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. odmówił J. K. prawa do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

/decyzja k.10 plik I akt ZUS/

W okresie od 28 marca 1979 r. do 15 lutego 1993 r. J. K. zatrudniony był w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) Zakładach Radiowych (...) w Ł. i wykonywał wówczas pracę przy wytwarzaniu , przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz montażu , remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i cieplnych na stanowisku ślusarza remontowego. Okres ten (z wyłączeniem okresu służby wojskowej i okresów zasiłków chorobowych) został zaliczony wnioskodawcy jako okres pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 12 lat , 3 miesięcy i 23 dni.

/okoliczności bezsporne/

W okresie od 16 lutego 1993 r. do 30 września 2003 r. J. K. zatrudniony był w firmie (...) w Ł. , która powstała z przekształcenia (...) Zakładów Radiowych (...) w Ł.. Pomimo przekształceń własnościowych , zakres obowiązków pracowniczych wykonywanych przez wnioskodawcę nie uległ zmianie. Wnioskodawca nadal pracował w dziale głównego energetyka , a jego podstawowym zadaniem było utrzymaniu w należytym stanie maszyn – urządzeń oraz sprzętu technicznego na lakierni oraz galwanizerni. J. K. pracował na stanowisku ślusarza remontowego i zajmował

się remontami , naprawami oraz czyszczeniem , konserwacją maszyn i urządzeń (m.in. wentylatorów , nagrzewnic , automatów lakierniczych , wtryskarek oraz pomp). Powierzone obowiązki wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy.

/świadczenie pracy k.6 plik II akt ZUS , zeznania świadków: S. S. min.00:03:14 - 00:08:28 , Z. K. min.00:08:28 – 00:15:00 oraz zeznania wnioskodawcy min.00:22:07 – 00:24:03 rozprawy z dnia 15 maja 2023 r. , płyta CD k.33/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dowodów w postaci dokumentów znajdujących się w aktach niniejszej sprawy w tym w aktach ZUS, w szczególności na podstawie dokumentacji osobowej zatrudnienia wnioskodawcy, zeznań wnioskodawcy oraz zeznań świadków: S. S. oraz Z. K. , którzy w spornym okresie pracowali razem z wnioskodawcą i mają w związku z tym wiedzę na temat charakteru pracy wykonywanej przez wnioskodawcę. Zgromadzone dokumenty, zeznania wnioskodawcy oraz zeznania świadków nie budzą wątpliwości, co do ich wiarygodności, znajdują potwierdzenie w załączonej dokumentacji osobowej, uzupełniają się wzajemnie i stanowią tym samym wiarygodne źródło dowodowe.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z art.21 ust.1 ustawy o emeryturach pomostowych (tj. Dz.U. z 2023, poz. 164), rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat.

Stosownie do treści ust. 2 tego przepisu rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W myśl art.23 ust.1 i 2 powołanej ustawy ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę; rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Celem rekompensaty, podobnie jak i emerytury pomostowej, jest łagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych przy pracach w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W przypadku rekompensaty realizacja tego celu polega jednak nie na stworzeniu możliwości wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej, lecz na odpowiednim zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z FUS, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego (tak M. Zieleniecki - Komentarz do art.21 ustawy o emeryturach pomostowych, LEX, por. też wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 31.03.2016 r., III AUa 1899/15 – LEX 2044406).

Przepisy art.2 pkt 5 i art.21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych formułują dwie zasadnicze przesłanki nabycia prawa do rekompensaty, tj.:

- 1) nienabycie prawa do emerytury pomostowej,
- 2) osiągnięcie okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z FUS wynoszącego co najmniej 15 lat.

Przesłanką negatywną zawartą w art.21 ust.2 ustawy o emeryturach pomostowych jest nabycie prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W literaturze podkreśla się, że wykładnia przepisu art.21 ust.2 ustawy o emeryturach pomostowych nie może prowadzić do absurdalnego wniosku, że prawo do rekompensaty przysługuje wyłącznie tym osobom, które nie nabyły prawa do jakiegokolwiek emerytury z FUS. Skoro zgodnie z art.23 ustawy o emeryturach pomostowych rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, a zgodnie z art. 173 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS kapitał początkowy ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., za których

były opłacane składki na ubezpieczenie społeczne przed dniem 1 stycznia 1999 r., to warunek sformułowany w art.21 ust.2 ustawy o emeryturach pomostowych należy rozumieć w taki sposób, że rekompensata jest adresowana wyłącznie do ubezpieczonych objętych systemem emerytalnym zdefiniowanej składki, którzy przed osiągnięciem podstawowego wieku emerytalnego nie nabyli prawa do emerytury z FUS obliczanej według formuły zdefiniowanego świadczenia. Przyjąć tym samym również należy, że rekompensata nie przysługuje tym ubezpieczonym, którzy zostali objęci ubezpieczeniem społecznym lub rozpoczęli służbę po 31 grudnia 1998 r.

Analiza układu warunkującego prawo do emerytury pomostowej prowadzi do wniosku, że świadczenie to przysługuje tym pracownikom, którzy osiągnęli co najmniej 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art.32 ust.1 i 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ale nie nabyli prawa do emerytury pomostowej z powodu nieuznania ich pracy za wykonywaną w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (tak M. Zieleniecki - Komentarz do art.21 ustawy o emeryturach pomostowych, LEX).

W przedmiotowej sprawie bezsporne jest, że odwołujący się nie nabył prawa do emerytury pomostowej, ani prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym w związku z wykonywaniem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie zaliczył J. K. do pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia od 16 lutego 1993 r. do 30 września 2003 r. uznając, że przedstawione za ten okres świadectwo pracy nie spełnia warunków formalnych.

Jak stanowi art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych, prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy.

Ponadto zgodnie z art. 3 ust. 7 ww. ustawy za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze uważa się osoby wykonujące przed dniem wejścia w życie ustawy prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Wskazane odwołanie do art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych pozwala na stosowanie omawianych przepisów łącznie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, nr 8, poz. 43 ze zm.) (vide art. 32 ust. 4).

W świetle § 2 ust. 1 wskazanego rozporządzenia oraz zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przy czym powyższe okoliczności pracownik jest obowiązany udowodnić (por. wyrok Sądu Najwyższego z 15 grudnia 1997 r. II UKN 417/97 – (...) i US (...) i wyrok Sądu Najwyższego z 15 listopada 2000 r. II UKN 39/00 Prok. i Prawo (...)).

Stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia okresy takiej pracy stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według określonego wzoru, lub świadectwie pracy.

Regulacja § 2 Rozporządzenia, statuująca ograniczenia dowodowe i obowiązująca w postępowaniu przed organem rentowym, nie ma zastosowania w postępowaniu odwoławczym przed Sądem. W konsekwencji okoliczność i okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach Sąd uprawniony jest ustalać także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy, w tym zeznaniami świadków (por. uchwała Sądu Najwyższego z 27 maja 1985 r. sygn. III UZP 5/85 – LEX 14635, uchwała Sądu Najwyższego z 10 marca 1984 r. III UZP 6/84 – LEX 14625).

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na okoliczność pracy wykonywanej przez wnioskodawcę w szczególnych warunkach dopuścił dowód z zeznań świadków, zeznań wnioskodawcy oraz przeprowadził dowód z dokumentacji zatrudnienia wnioskodawcy.

Pamiętać należy, że dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2011 r. I UK 393/10).

W ocenie Sądu Okręgowego zebrany w niniejszej sprawie materiał dowodowy jednoznacznie wskazuje, że w spornym okresie zatrudnienia wnioskodawca wykonywał prace w warunkach szczególnych. Podkreślić należy, że pomimo przekształceń własnościowych jakie zaistniały w zakładach (...), wnioskodawca wykonywał obowiązki pracownicze tożsame z obowiązkami zaliczonymi przez organ rentowy do pracy w warunkach szczególnych. W ramach powierzonych obowiązków wnioskodawca nadal pracował w dziale głównego energetyka, a jego podstawowym zadaniem było utrzymanie w należytych stanie maszyn – urządzeń oraz sprzętu technicznego na lakierni oraz galwanizerni. J. K. pracował na stanowisku ślusarza remontowego i zajmował się remontami, naprawami oraz czyszczeniem, konserwacją maszyn i urządzeń (m.in. wentylatorów, nagrzewnic, automatów lakierniczych, wtryskarek oraz pomp). Powierzone obowiązki wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy.

Wnioskodawca w sposób niewątpliwy wykazał więc przed Sądem, że w spornym okresie czasu pracował przy wytwarzaniu, przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych tj. wykonywał prace wymienione w dziale II wykazu A stanowiącego załącznik do ww. rozporządzenia.

W tym miejscu wskazać również należy, że w załączniku nr 1 do zarządzenia nr 3 ministra hutnictwa i przemysłu maszynowego z dnia 30 marca 1985 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego w dziale II, pozycji 1, punkcie 11 i 12 wymienione są stanowiska ślusarza obsługi urządzeń energetycznych oraz ślusarza remontowego urządzeń energetycznych, które z całą pewnością odpowiadają pracom jakie w spornym okresie wykonywał wnioskodawca.

Mając na uwadze powyższe nie ulega wątpliwości, że wnioskodawca pracował w szczególnych warunkach przez ponad 15 lat oraz że spełnione zostały wszystkie pozostałe przesłanki do nabycia prawa do rekompensaty przewidzianej w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych.

Sąd Okręgowy w Łodzi, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zatem zaskarżoną decyzję i orzekł jak w sentencji wyroku.